

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หลักสูตรสาขาวิชาสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โทร. ๒๙๐๔

ที่ ๒๕๖๘/๕๕๖ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอนำส่งผลผลิตการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

เรียน คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ตามที่ ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนวัฒน์ เลขาพันธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ขอนำส่งเอกสารผลผลิตการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ดังนี้

หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบและอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม อาคารริมถนนชลาทัศน์ ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย งบประมาณเงินแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๑ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสภาวะการเลือนหายของตึกแถว “เตี้ยมอู๋” บนพื้นที่ชายขอบทะเล 2 ด้านของภาคใต้ กรณีศึกษา : พื้นที่ชายขอบทะเลจันทิ (สงขลา) กับพื้นที่ชายขอบทะเลอันดามัน (ภูเก็ต) ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย งบประมาณเงินแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๒ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๙๑,๗๐๐ บาท (สองแสนเก้าหมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

ในการนี้ ข้าพเจ้าและคณะผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินโครงการวิจัยเสร็จสิ้นและขอนำส่งผลผลิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์พิจารณา และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

— ทศ. + ๕๖๕๕๐
ธนวัฒน์
๖๐ พ.ค. ๖๘

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนวัฒน์ เลขาพันธ์)

หัวหน้าโครงการวิจัย

เรียนคณบดีฯ
เพื่อโปรดพิจารณา
ผศ.ธนวัฒน์ นน.โครงการ
ขอนำส่งผลผลิตการวิจัย
ดังแนบฯ

เรียนคณบดีฯ
เพื่อโปรดพิจารณา
ผศ.ธนวัฒน์ นน.โครงการ
ขอนำส่งผลผลิตการวิจัย
ดังแนบฯ

เรียน คณบดีฯ
ได้ขอ ผศ. ธนวัฒน์ ขอรับ ก่อ
ผลผลิตการวิจัย ๖ ชิ้นกับกรม
สงขลานครินทร์ ที่ กวป. ๓๖๖๒
อนันต์
๒๐/๐๕/๖๘

ธนวัฒน์
19 พ.ค. 68

เรียนคณบดีฯ
- เห็นควรขอรับเงินสนับสนุน
วิจัย
๒๐ พ.ค. ๖๘

นาง
๒๐/๕/๖๘

ธนวัฒน์

แบบนำเสนอผลผลิตการวิจัย
โครงการวิจัยเงินงบประมาณ งบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ. 2562
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการวิจัย

ปีงบประมาณ.....2562.....

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธันวัดน์ เลขาพันธ์

หน่วยงาน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ลักษณะโครงการวิจัย

โครงการวิจัยเดี่ยว

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธันวัดน์ เลขาพันธ์

หน่วยงาน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสภาวะการเลือนหายของตึกแถว“เตี้ยมดู่”บนพื้นที่ชายขอบทะเล 2

ด้านของภาคใต้ กรณีศึกษา :พื้นที่ชายขอบทะเลจินใต้ (สงขลา) กับพื้นที่ชายขอบทะเลอันดามัน (ภูเก็ต)

จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย 291,700 บาท

ชุดโครงการวิจัย

ชื่อ-สกุล หัวหน้าชุดโครงการวิจัย .....

หน่วยงาน.....

ชื่อชุดโครงการวิจัย เรื่อง .....

จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนชุดโครงการวิจัย ..... บาท

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการวิจัยย่อย .....

หน่วยงาน.....

ชื่อโครงการวิจัยย่อย เรื่อง .....

จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนโครงการวิจัยย่อย ..... บาท

ส่วนที่ 2 การส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (กรณีไม่ส่ง OP 1)

1. ส่งสถาบันวิจัยและพัฒนา รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน.....ชุด และอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์ จำนวน.....ชุด

2. ส่งหน่วยงานที่สังกัด รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน.....ชุด

ส่วนที่ 3 ผลผลิต/ผลลัพธ์/การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

กรณีโครงการวิจัยต่อเนื่อง ระบุปีของผลผลิต ปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3

1. ผลผลิตตามกรอบวงเงิน ที่ระบุไว้ตามประกาศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เรื่อง การติดตาม ประเมินผล การส่งรายงานฉบับสมบูรณ์และผลผลิตจากงานวิจัย พ.ศ. 2561

1.1 โครงการวิจัย-เงินรายได้ ประเภทการวิจัยทั่วไป การวิจัยในชั้นเรียน

งบประมาณวิจัย	ผลผลิต	
ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี	☐	1. บทความวิจัย ต้องได้รับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ ในเอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (proceeding) จำนวนอย่างน้อย 1 บทความ หรือสูงกว่า
มากกว่า 100,000 บาทต่อปี	☐	2. บทความวิจัย ต้องได้รับตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ ที่มีระบบตรวจสอบคุณภาพของต้นฉบับ (peer review) ที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2 จำนวนอย่างน้อย 1 บทความ หรือสูงกว่า

1.2 โครงการวิจัย-เงินภายนอก

งบประมาณวิจัย	ผลผลิต	
ไม่เกิน 300,000 บาทต่อปี	☐	1. งานสร้างสรรค์ ต้องมีการเผยแพร่สู่สาธารณะภายในประเทศระดับชาติ จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง และบทความวิจัยต้องได้รับตีพิมพ์เผยแพร่ บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ในเอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ ระดับชาติ (proceeding) จำนวนอย่างน้อย 1 บทความ หรือ
	☒	2. บทความวิจัย ต้องได้รับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ใน เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (proceeding) หรือ ผลงานวิจัย ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติที่มีระบบตรวจสอบ คุณภาพของต้นฉบับ (peer review) ที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2 จำนวนอย่างน้อย 1 บทความ หรือสูงกว่า
	☐	3. สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรม ต้องนำไปจดทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนอย่าง น้อย 1 ผลงาน
300,001-500,000 บาทต่อปี	☐	1. บทความวิจัย ต้องได้รับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ ในเอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ (proceeding) หรือผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ ที่มีระบบตรวจสอบคุณภาพของต้นฉบับ (peer review) ที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1 จำนวนอย่างน้อย 1 บทความ หรือ สูงกว่า
	☐	2. สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรม ต้องนำไปจดทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน อย่างน้อย 1 ผลงาน

งบประมาณวิจัย	ผลผลิต	
500,001-1,000,000 บาทต่อปี	☐	1. บทความวิจัย ต้องได้รับตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ที่ปรากฏในฐานข้อมูลระดับนานาชาติ ตามประกาศ ก.พ.อ. หรือระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ. 2556 จำนวนอย่างน้อย 1 บทความ หรือ
	☐	2. สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรม ต้องนำไปจดสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตร จำนวนอย่างน้อย 1 ผลงาน
มากกว่า 1,000,000 บาทต่อปี	☐	1. บทความวิจัย ต้องได้รับตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ที่ปรากฏในฐานข้อมูลระดับนานาชาติ ตามประกาศ ก.พ.อ. หรือระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ. 2556 จำนวนอย่างน้อย 2 บทความ หรือ
	☐	2. สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรม ต้องนำไปจดสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตร จำนวนอย่างน้อย 2 ผลงาน

2. ผลผลิตการวิจัย (แนบหลักฐานผลผลิต)

2.1 การตีพิมพ์ผลงานในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (proceeding) ระดับชาติ/นานาชาติ
ระบุรายละเอียดผลงานที่ตีพิมพ์ให้ชัดเจน เช่น ชื่อบทความ ชื่อผู้แต่ง ชื่องานประชุมวิชาการ วันที่จัดงานประชุม สถานที่จัด
จังหวัดหรือเมือง ประเทศ เป็นต้น

ชื่อบทความ ปีวิจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถว (เต็มมอ) กรณีศึกษา เมืองเก่าสงขลาและ
เมืองเก่าภูเก็ต

ชื่อผู้แต่ง/คณะผู้แต่ง ธนวัฒน์ เลขาพันธ์ , จิตวิฑูฒิ ชัยสวัสดิ์อารี และ ธารม วชิรกาญจน์

ชื่องานประชุมวิชาการ การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16

วันที่จัดงานประชุม วันศุกร์ที่ 16 พฤษภาคม 2568

สถานที่จัด มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

จังหวัดหรือเมือง และประเทศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

หน้าของบทความ 1 - 18

Handwritten signature and notes in Thai script.

2.2 การตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติ/นานาชาติ ระบุรายละเอียดผลงานที่ตีพิมพ์ให้ชัดเจน เช่น ชื่อ บทความ ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร ฐานข้อมูลของวารสาร (TCI กลุ่ม 1 หรือ 2, SJR, ISI, Scopus ฯลฯ) ปี และฉบับที่ตีพิมพ์ เป็นต้น

ชื่อบทความ.....

ชื่อผู้แต่ง/คณะผู้แต่ง .....

ชื่อวารสาร .....

ฐานข้อมูลของวารสาร .....

ปีที่พิมพ์ ..... ฉบับที่..... หน้า.....

กรณีบทความอยู่ระหว่างรอการตีพิมพ์ ให้แนบใบตอบรับการตีพิมพ์ (letter of acceptance) จากวารสาร หรือสำนักพิมพ์

2.3 การยื่นจด สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์

ยื่นจดแล้ว เมื่อ .....

3. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ถ้ามี)

1) ลักษณะการนำไปใช้ประโยชน์.....

กลุ่มเป้าหมาย .....

2) ลักษณะการนำไปใช้ประโยชน์.....

กลุ่มเป้าหมาย .....

4. การได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณจากผลงานวิจัย (ถ้ามี แนบสำเนาหลักฐานรางวัล)

ชื่อผลงานวิจัย .....

รางวัลที่ได้รับ .....

ประเภทรางวัล .....

ผู้ให้รางวัล .....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธวัช เลขาพันธ์)

หัวหน้าโครงการวิจัยเดี่ยว

วันที่ .....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยาภรณ์ อรมุต)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่ ๓๐ ม.ค. ๖๕ .....

ที่ มญ 01/0238

29 เมษายน 2568

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอบทความ ในการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16

เรียน คุณธนวัฒน์ เลขาพันธ์

ตามที่ ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถว (เดี่ยวมอ) กรณีศึกษาเมืองเก่าสงขลาและเมืองเก่าภูเก็ต” เพื่อนำเสนอในการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16 ในวันศุกร์ที่ 16 พฤษภาคม 2568 นั้น ซึ่งบทความดังกล่าวได้ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน

ในการนี้ ฝ่ายเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ขอเรียนให้ท่านทราบว่า บทความเรื่องดังกล่าวของท่านได้รับการตอบรับให้เข้าร่วมการนำเสนอในการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ประธาน)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย

ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ฝ่ายเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนา

โทรศัพท์ 0-7420-0300 ต่อ 341

โทรสาร 0-7442-5467

Hatyai University, the First Private University in Southern Thailand

เอกสารประกอบแบบนำเสนอผลผลิตการวิจัย

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

ธนวัฒน์ เลขาพันธ์, และ รอฮานา แวดอเลาะ

ได้เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัย ภาคบรรยาย

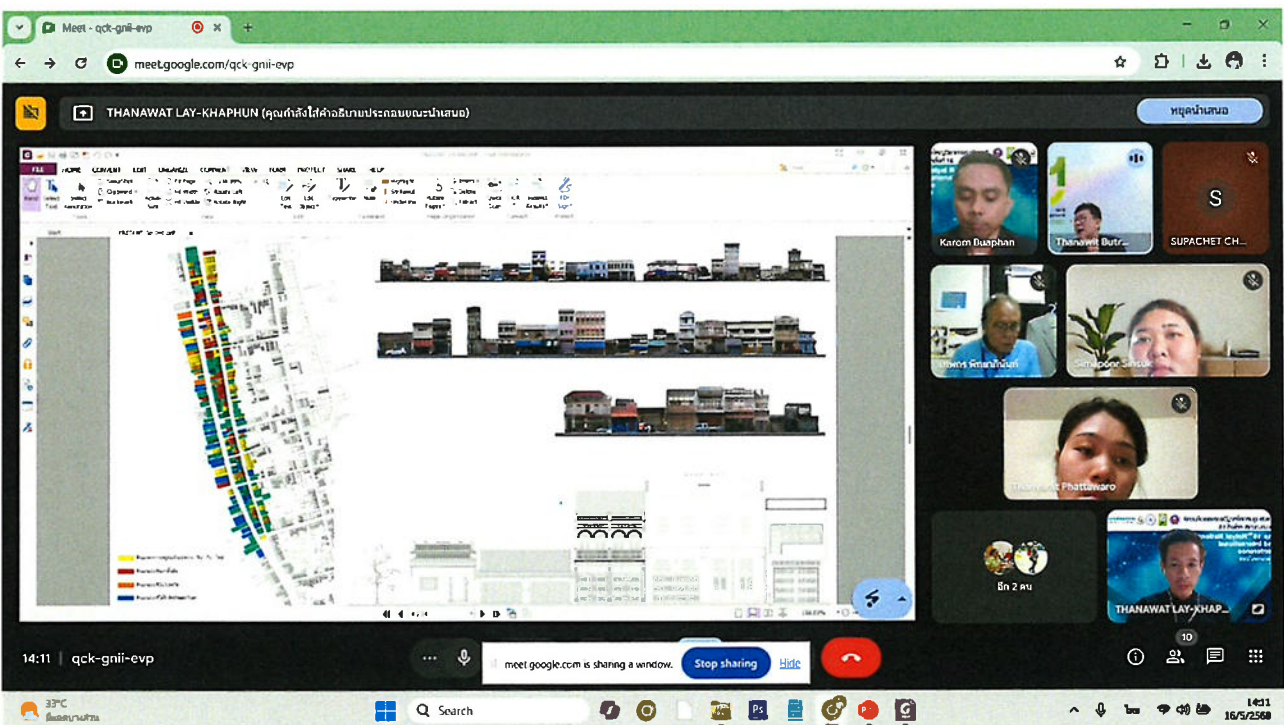
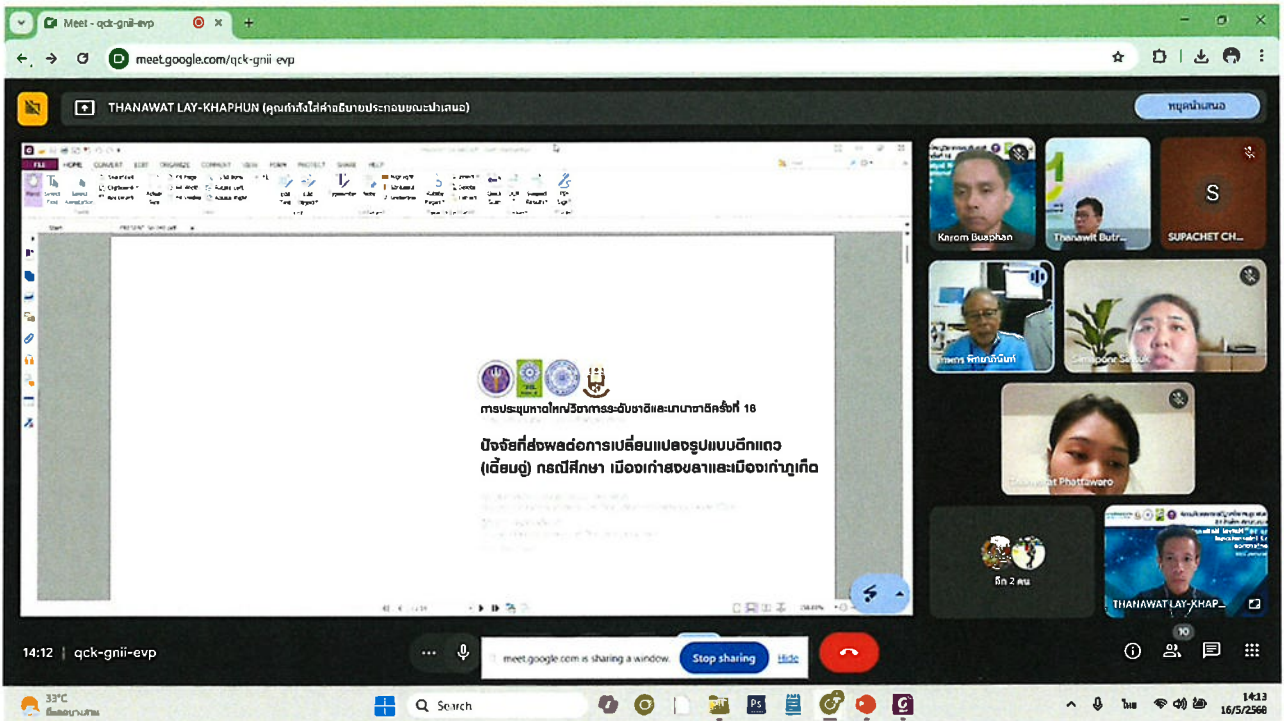
การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรม กรณีศึกษา อาคารริมถนนชลลักษ์
ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
มอบไว้ ณ วันที่ 16 พฤษภาคม 2568

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่

เอกสารประกอบแบบนำเสนอผลผลิตการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถว (เตี้ยมฉู่)

กรณีศึกษา เมืองเก่าสงขลาและเมืองเก่าภูเก็ต

Factors Affecting the Change of Shophouses Style (Tiam Chu)

Case Study : Songkhla Old town and Phuket Old town

ธนวัฒน์ เลขาพันธ์^{1*}, ฐิติวุฒิชัยสวัสดิ์อารี² และ ธาม วชิรกาญจน์³

Thanawat Laykhaphun^{1*}, Thitiwoot Chisawateree² and Tham Wachirakan³

^{1,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

^{1,3} Assistant Professor, Faculty of Architecture , Rajamangala University of Techonology Srivijaya

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Assistant Professor, Faculty of Architecture Faculty of Architecture , Kasetsart University.

* Corresponding author, E-mail: Thanawat.l@rmutsv.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถว (เตี้ยมฉู่) กรณีศึกษา: เมืองเก่าสงขลาและเมืองเก่าภูเก็ต มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถวเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์บนฐานวัฒนธรรมแต่ละถิ่น การวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล แผนงาน นโยบาย และโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสำรวจ สัมภาษณ์ เพื่อประเมินความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการร่วมมือกันปฏิบัติงาน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยในการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอมาตรการและวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นได้

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถวเตี้ยมฉู่ มีปัจจัยตามบริบทของพื้นที่ วิธีการดำรงชีวิต อายุของอาคาร ผู้คนที่อาศัยอยู่ภายในและภายนอกย่าน กล่าวคือ ในกรณีศึกษาเมืองเก่าสงขลา ลักษณะและสภาพของโครงสร้างมีความเก่าแก่มากกว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตึกแถวเก่า รวมถึงการเคลื่อนย้ายของผู้คนซึ่งเป็นเจ้าของอาคารไปอยู่ยังถิ่นอื่น การปล่อยให้ร้างอาคารโดยไม่มีผู้ดูแล การขาดการสนับสนุนซ่อมแซมอาคารจากหน่วยงานภาครัฐ ส่วนกรณีศึกษาเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งมีข้อได้เปรียบในส่วนของอายุอาคารที่น้อยกว่า โครงสร้างอาคารมีความแข็งแรง คงอยู่ไม่ให้ทรุดตัวหรือพังทลายลงไป นอกจากนี้การเป็นเมืองท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะเป็นตัวกระตุ้นในการรักษาคุณค่าของตึกแถวเก่า ตลอดจนความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่จะรักษาตึกแถวเก่าได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลง, เตี้ยมฉู่, เมืองเก่าสงขลา, เมืองเก่าภูเก็ต

Abstract

This study explores the factors influencing the transformation of traditional Sino-Portuguese shophouses, locally known as "Tiam Chu", through case studies in Songkhla Old Town and Phuket Old Town. These historic buildings embody the cultural heritage of each locality and are increasingly facing challenges due to urban and societal changes.

The research aims to identify context-specific factors that contribute to the transformation or deterioration of these architectural assets. Data was collected through policy analysis, review of development plans and projects from relevant agencies, as well as field surveys and interviews with local authorities and community members. The study assessed the levels of cooperation and involvement in heritage conservation, examined key issues affecting change, and proposed practical recommendations that can be adapted to similar heritage contexts.

The findings indicate that the disappearance and alteration of old shophouses in both cities are shaped by contextual factors, including lifestyle changes, building age, and the dynamics of local and surrounding populations. In Songkhla, the older and more fragile structures, combined with the migration of building owners, lack of building caretakers, and limited public sector support for restoration, have led to accelerated transformation. In contrast, Phuket's shophouses, which are structurally newer and more resilient, benefit from being located in a tourism-driven area with cultural conservation efforts actively promoted. The strong community involvement further enhances the sustainable preservation of these heritage buildings.

Keywords: Change, Tiam Chu, Songkhla Old Town, Phuket Old Town

บทนำ

ชาวจีนฮกเกี้ยนที่เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในสยามประเทศ ต่อมาได้สร้างบ้านเรือนขึ้นคือตึกแถว หรือ เตี้ยมฉู้ ที่ผสมผสานเอาความเป็นศิลปะตะวันออกและตะวันตกเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน จนเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของตึกแถว เรียกกันว่า ซิโน - โปรตุเกส (Sino - Portuguese) ซึ่งมีต้นแบบมาจาก ปีนัง สิงคโปร์ หรือบางครั้งก็มักจะเรียกรูปแบบโคโรเนียล (Colonial Style) เป็นอาคารตึกแถวสองชั้น ใช้พักอาศัยร่วมกันกับร้านค้าหรือที่เรียกว่าบ้าน - ร้านค้า (Shop - House) มีความลึกที่ใช้เป็นที่เก็บสินค้า และใช้สอยตรงกลางบ้านหรือใจบ้าน มีบ่อน้ำบาดาล หรือ ฉิมแจ้ ผนังก่อด้วยอิฐขนาดใหญ่ฉาบปูนหนา เพื่อเป็นฉนวนควบคุมความร้อนและความชื้น หลังคามุงกระเบื้องดินเผาแบบจีน (ณรัชย์ จันเสน, 2558)

จากการที่ตึกแถวเตี้ยมฉู้ ซึ่งเป็นรากทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวจีนฮกเกี้ยน แต่ตึกแถวเหล่านี้กำลังเปลี่ยนแปลง ถึงแม้ตึกแถวที่สร้างขึ้นจากช่างชาวจีนฮกเกี้ยน จะมีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกันก็ตาม แต่การตั้งถิ่นฐานภายใต้บริบทแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมมีการผันแปรตามการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ กัน อาทิ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมสังคม ความเชื่อ และค่านิยม นอกจากนี้เวลาเริ่มต้นของการตั้งถิ่นฐานที่มนุษย์ตั้งขึ้นมีพัฒนาการไม่เท่ากัน เมื่อมีการพัฒนาต่อไปนานเข้าจะเห็นถึงความแตกต่างของแต่ละถิ่นฐานมากขึ้น รวมทั้งขนาดบทบาทหน้าที่ของแต่ละถิ่นฐานที่ตั้งไม่เหมือนกัน ย่อมทำให้แนวทางการพัฒนาอันเป็นพลวัตต่อไปไม่เหมือนกัน หากแต่เป็นการปรับตัวให้เข้ากับกระแสการพัฒนาที่เกิดขึ้น (ประสงค์ เอี่ยมอนันต์, 2549) ด้วยเรื่องราวความแตกต่างของแต่ละถิ่นฐานและวิถีชีวิตเหล่านี้ จึงเกิดเป็นคำถามในการศึกษาค้นคว้า ถ้าสภาพการตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกันนั้นตึกแถวเตี้ยมฉู้เหล่านี้จะมีวิถีที่เป็นไป หรือมีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันหรือไม่ มีปัจจัยใดที่ทำให้ตึกแถวเตี้ยมฉู้เหล่านี้

ปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และบริบทวิถีชีวิตที่แตกต่างกันในแต่ละถิ่นได้เพื่อให้ตึกแถวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

การศึกษาตึกแถวเตี้ยมฉู่ กรณีศึกษา: เมืองเก่าสงขลาและเมืองเก่าภูเก็ต ผลจากพบว่า มีปัจจัยอะไรบางอย่างส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีความแตกต่างกันทางวิถีและสภาพแวดล้อม ตลอดจนข้อเด่นและข้อด้อยของแต่ละถิ่นฐานที่ตั้งอยู่ว่ามีส่วนต่อการเปลี่ยนแปลง โดยผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์การป้องกันรักษา มรดกวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ให้เป็นอนุสรณ์หรือเครื่องช่วยความทรงจำทางประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานของผู้คนชาวจีนโพ้นทะเลและการพัฒนาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะกายภาพ รูปแบบ และลักษณะตึกแถวเตี้ยมฉู่ กรณีศึกษา เมืองเก่าสงขลา และเมืองเก่าภูเก็ต
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถวเตี้ยมฉู่ กรณีศึกษา เมืองเก่าสงขลา และเมืองเก่าภูเก็ต

ขอบเขตการศึกษา

พื้นที่เมืองเก่าสงขลา ประกอบด้วยถนน 3 สาย อันได้แก่ ถนนนครใน เป็นถนนสายการค้าแรกที่เก่าแก่ของย่านเมืองเก่าสงขลา และถนนนครนอก ที่มีพัฒนาการต่อเนื่องกับถนนสายการค้าในเวลาต่อมา และถนนนางงาม

พื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วยถนน 3 สาย ได้แก่ ถนนกลาง ถนนสายการค้าเก่าแก่สายแรกของย่านเมืองเก่าภูเก็ต ถนนกระบี่และถนนเยาวราช ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมต่อและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง

โดยพื้นที่ย่านเมืองเก่าทั้งสอง นับเป็นพื้นที่ที่ผู้คนชาวจีนโพ้นทะเล อพยพเดินทางเข้ามาตั้งรกรากฝังตัว และมีวิวัฒนาการปรับตัว การดำรงอยู่ ตามแบบอย่างวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และการอยู่อาศัย

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงย่านเมืองเก่าภูเก็ตและย่านเมืองเก่าสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ตึกแถวปรากฏการณ์สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างจากประดิษฐกรรมน้ำมือของมนุษย์บนแผ่นดินที่คืนซึ่งถูกจัดสรรเป็นชิ้นส่วนเล็ก ๆ จัดเรียงติดต่อกันเป็นแถวตามแนวยาวไว้สำหรับเป็นที่พำนักพักพิงและแหล่งที่ทำมาหากิน ซึ่งได้รับความแพร่หลายในช่วงหลายศตวรรษที่ผ่านมา ดังตัวอย่างสถาปัตยกรรมตึกแถวที่ปรากฏพบเห็นในส่วนต่าง ๆ ของโลก ได้แก่ Atrium House ของโรมันโบราณ ซึ่งเป็นบ้านที่หันหน้าเปิดออกสู่ถนน สำหรับร้านค้าหรือ Work Shop ภายใน หรือแม้กระทั่ง Brownstone Rowhouse ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อนปี ค.ศ. 1900 ก็ล้วนจัดเป็นอาคารสำหรับการค้าร่วมกับการพักอาศัยทั้งสิ้น (วีระ สัจกุล, 2526) ทั้งนี้ถึงแม้รูปแบบเปลือกนอกอาคารจะมีความคล้ายคลึง/เหมือนกันก็ตาม หากแต่แตกต่างกันตรงที่การจัดแบ่งพื้นที่และประโยชน์ใช้สอยภายใน ที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ อาคารที่ใช้เป็นที่พักอาศัย อาคารที่ใช้เพื่อประกอบกิจกรรมทางการค้า อาคารที่ใช้เป็นที่พักอาศัยและประกอบกิจกรรมทางการค้าร่วมกัน

สำหรับอาคารในรูปแบบตึกแถวที่เกิดขึ้นในประเทศแถบซีกโลกตะวันออกเฉียงใต้ ตัวอย่างประเทศไทยนั้น เมื่อทบทวนถึงที่มาที่ไปตามเส้นทางการเดินทาง แม้ไม่ปรากฏแหล่งหลักฐานที่ใช้อ้างอิงว่าเริ่มต้นกำเนิด ณ เมื่อใดแต่จากศิลาจารึกสมัยสุโขทัยได้มีข้อความบางส่วนกล่าวถึงเมืองสุโขทัยเอาไว้ว่าด้านทิศเหนือนั้นมีตลาดปสาน เข้าใจว่าคำนี้มาจากคำว่า บาร์รช่า ของเปอร์เซีย คือ มีร้านค้าติดระเบียบทางเดินซึ่งเป็นศูนย์กลางค้าใหญ่ของสุโขทัยในสมัยนั้น (อนุวิทย์ เจริญศุกกุล, 2520) เมื่อนำมาเรียบเรียงร้านค้าที่ติดระเบียบทางเดินก็พอเข้าใจถึงวัฒนธรรมการตั้งถิ่นฐานตามแนวเส้นทางที่ได้อุบัติขึ้น ซึ่งช่างมีความละม้ายคล้ายคลึงกับห้องแถวร้านค้าเป็นอย่างยิ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ตึกแถวเตี้ยมดู่ เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เน้นบริบทแวดล้อมสถาปัตยกรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ทางสังคม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นวิธีวิทยาใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มต้นจากการสืบค้นหาความรู้ ผนวกกับทบทวนเอกสารการเชื่อมโยงในบริบทกายภาพและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณชายขอบทะเล 2 ด้านของภาคใต้ ร่วมกับการทำงานภาคสนาม การสังเกตการณ์ สัมภาษณ์เชิงลึก และปรากฏการณ์ผ่านสถาปัตยกรรมท้องถิ่นซึ่งเป็นชิ้นงานตึกแถวผนวก ร่วมกันกับการสัมภาษณ์ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนแรกเป็นเนื้อหาทางวิชาการทางสถาปัตยกรรม/ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขั้นตอนที่สองนำเสนอเป็นสาระทางความคิด โดยการหาความจริงที่ปรากฏผ่านหลักการวิชาและเนื้อหาอันบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลง การคงอยู่และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถวเตี้ยมดู่ ขั้นตอนที่สามเป็นมุมมองชาวบ้านในฐานะผู้ดูแลผ่านการแสดงออกทางความคิด การเปิดมุมมองร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ จากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการสรรหา อธิบาย ภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตและขั้นตอนสุดท้าย พิจารณาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพื่อเสนอแนวทางปกป้องสถาปัตยกรรม ที่ว่าง และสถานที่ต่อไป (ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์, 2543)

ผลการวิจัย

รูปแบบตึกแถวเตี้ยมฉู่ ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นทางใต้ของประเทศ มีที่มาที่ไปคล้ายคลึงกัน จากปัจจัยเดียวกัน โดยเฉพาะแผนผังอาคารที่มีความลึกตั้งแต่ 30 เมตร ไปจนถึง 70 เมตร ถูกจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น ส่วน ๆ ทั้งที่เป็นพื้นที่ส่วนตัว สำหรับพักอาศัยอยู่ภายในและพื้นที่ส่วนรวม การจัดพื้นที่ใช้สอยสำหรับการค้าขายซึ่งอยู่ด้านหน้า มีบ่อน้ำอยู่ในส่วนกลางไม่มีหลังคาคลุมมีบันไดขึ้นสู่ชั้นสอง ถัดเข้าไปเป็นส่วนรับประทานอาหารและเตาครัวหรือที่เรียกว่า โฟ พื้นที่ใช้สอยชั้นบนเป็นพื้นที่พักผ่อน ทั้งนี้หากจะมีความแตกต่างกันบ้างเพียงเฉพาะรูปลักษณะที่บ่งบอกช่วงเวลาและอิทธิพลที่บังคับหรือความพึงพอใจเจ้าของบ้าน แต่ในช่วงแรกที่มีการอพยพของกลุ่มผู้คนชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย สมัยรัชกาลที่ 3 (ถนอม พูนวงศ์, 2545) รูปแบบของตึกแถวเตี้ยมฉู่ จึงมีรูปแบบตึกแถวแบบจีนดั้งเดิมตามวัฒนธรรมที่ได้รับมาจากบ้านเกิดเมืองนอน ที่มีลักษณะเป็นตึกแถวชั้นเดียวหรือสองชั้นแต่ก็ยังคงหลงเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากผ่านเวลาเกือบ 200 ปี ไม่อาจทนต่อสภาวะดินฟ้าอากาศที่มีปริมาณฝนตกหนักชุกชุมถึงแปดเดือนในแต่ละปีได้ (กองโบราณคดี, 2530)

ช่วงอิทธิพลจากตะวันตกและแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มาจากติดต่อทางการค้า ส่งผลต่อรูปแบบอาคารตึกแถวในยุคต่อมา มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แผ่กระจายในลักษณะลูกผสมระหว่างจีนกับตะวันตกที่ได้รับความนิยมแพร่หลายเป็นอย่างมากในเมืองปีนัง มาเลเซีย และในสิงคโปร์ อย่างไรก็ตามรูปลักษณะจะเริ่มปรับเปลี่ยนไป แต่แผนผังอาคารยังคงยึดมั่นกับแบบแผนประเพณีจีนดั้งเดิมไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ซึ่งสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนนั้นก็คือ รูปด้านตึกแถว พื้นที่ทางเดินด้านหน้าทำเป็นช่องโค้ง (Arch) กั้นระหว่างอาคารแต่ละหลังเรียกกันว่าอาเซต หรือ หง่อคาซี่ ประตูด้านหน้าหากเป็นตึกแถวเพื่อร้านค้าจะเป็นบานเฟี้ยมไม้เปิดออกกว้าง ส่วนตึกแถวเพื่ออยู่อาศัยทำเป็นประตูบานเปิดคู่ไม้แผ่นใหญ่ไว้ตรงกลาง มีหน้าต่างบานเปิดคู่ไม้แผ่น และมีลูกกรงเหล็กแนวตั้งประกบอยู่สองข้าง ชั้นบนเป็นหน้าต่างบานเปิดคู่ยาวจรดพื้น เป็นได้ทั้งสามช่องหรือสี่ช่อง ตัวบานเป็นเกร็ดไม้ปรับได้/ไม่ได้ สำหรับหน้าต่างชนิดบานกระทุ้ง จะแบ่งเป็นสองส่วนโดยส่วนล่างจะติดตาย/เปิดออก และส่วนบนจึงเป็นบานกระทุ้ง เหนือหน้าต่างเป็นช่องแสงโค้งติดกระจกสีแบ่งเสี้ยว บางแห่งแกะสลักและฉลุไม่อย่างประณีตสวยงาม กรอบหน้าต่างเป็นลวดลายปูนปั้น เหนือช่องแสงเป็นปูนปั้นเช่นเดียวกัน มีทั้งเลียนแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกตั้งแต่ยุคคลาสสิกเมื่อประมาณ 400 ปี ก่อนคริสตกาลมาจนถึงยุคอาร์ตเดโค (ค.ศ. 1920 - 1939) ส่วนหลังคาเป็นโครงไม้ซุง มุงกระเบื้องดินเผาแบบจีน หรือที่เรียกว่า กาบ

ตึกแถวเตี้ยมฉู่ที่ปรากฏมีรากเหง้าวัฒนธรรมจากชาวจีนจากต้นแบบเดียวกัน แต่เมื่อเข้ามาภายใต้สภาพแวดล้อมในบริบทการเกิดและอิทธิพลที่ได้รับแตกต่างกัน จะเป็นแรงขับเคลื่อนวิถีการดำเนินชีวิตที่ส่งผลกับกายภาพสถาปัตยกรรมของตึกแถวที่รองรับชีวิตและวิถีการดำเนินชีวิตนั้น นอกจากนี้เงื่อนไขแห่งช่วงเวลาที่แตกต่างกันจะเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงออกของคุณภาพตึกแถว

ตึกแถวและเรือนแถว ย่านเมืองเก่าสงขลา

ตึกแถว "เตี้ยมฉู่" บริเวณถนนเขาวราช ย่านเมืองเก่าสงขลา

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงย่านเมืองเก่าภูเก็ต และเมืองเก่าสงขลา (หोजดหมายเหตุแห่งชาติ)

สถาปัตยกรรมเมืองเก่าภูเก็ตเริ่มต้นจากการค้าแร่ดีบุก และส่งออกไปจำหน่ายในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศต่าง ๆ ทางตะวันตก ส่งผลให้รับอิทธิพลทางรูปแบบสถาปัตยกรรมตึกแถวร้านค้ามีส่วนผสมระหว่างตะวันออกตะวันตกตามแบบอย่างเมืองประเทศต่าง ๆ ที่ได้ติดต่อทำการค้าและรับวัฒนธรรมเข้ามาในพื้นที่ (ปริยชนัน สายสาครศรี, 2547) ปรางกรูรูปแบบเป็นลักษณะเฉพาะตัวตามแบบอย่างที่ได้รับ โดยรูปแบบและลักษณะกายภาพสถาปัตยกรรม มีความแตกต่างกันตามตัววัฒนธรรมที่ได้รับในช่วงเวลาต่าง ๆ นับตั้งแต่ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา โดยสามารถจำแนกออกได้ดังนี้ (แผนกการวางแผนและพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย, 2527)

ภาพที่ 3 แสดงชนิดของอาคารตึกแถว "เตี้ยมฉู่" ย่านเมืองเก่าภูเก็ต

ตึกแถวร้านค้าจากอิทธิพลสถาปัตยกรรมจีน (Chinese Influence) ได้รับอิทธิพลทางรูปแบบและฝีมือช่างก่อสร้างจากชาวจีนในเมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย เข้ามาก่อสร้างอาคารตึกแถวที่ประกอบด้วยส่วนประกอบกิจกรรมการค้าอยู่ด้านหน้า ส่วนอาศัยอยู่ภายใน มีการเว้นพื้นที่ว่างเป็นบ่อน้ำอยู่ตรงกลาง และเปิดช่องโล่งหลังคาสำหรับแสงสว่างและการระบายอากาศ ส่วนพักอาศัยอยู่ชั้นบนหลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผาแบบจีน พื้นปูด้วยกระเบื้อง มีการประดับตกแต่งหลังคา ประติมากรรม - หน้าต่างตามแบบอย่างสถาปัตยกรรมจีน

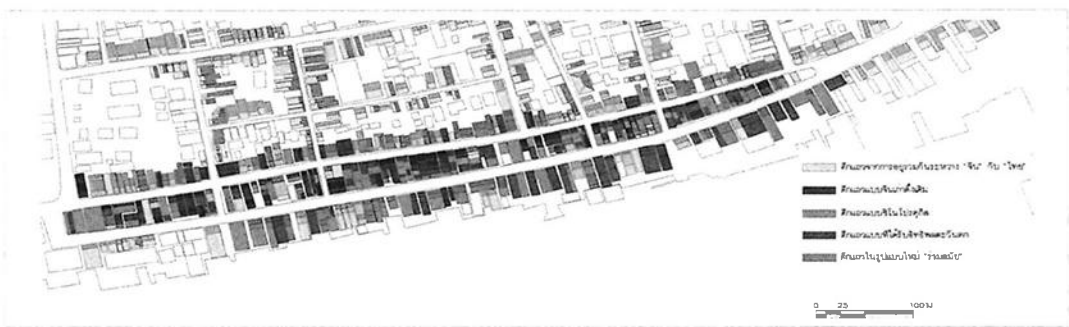
ตึกแถวร้านค้าจากอิทธิพลสถาปัตยกรรมแบบโคโลเนียล (Colonial Influence) ได้รับอิทธิพลทางรูปแบบอาคารจากช่างชาวอังกฤษที่เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศสิงคโปร์ ตั้งแต่ยุคอาณานิคมนำเข้ามาแพร่หลายในเมืองปีนัง ดังนั้นสถาปัตยกรรมที่เป็นส่วนผสมกันระหว่างตะวันตกกับตะวันออก

เช่น การประดับตกแต่งลวดลายปูนปั้นอาคาร หน้าต่างโค้ง มีหัวเสาตามอย่างตะวันตกและส่งต่อมารูปแบบสถาปัตยกรรมมายังเมืองภูเก็ต จากการติดต่อทางการค้าระหว่างกัน

ตึกแถวร้านค้าจากอิทธิพลสถาปัตยกรรมยุโรป - อินเดีย (European - Indian Influence) ได้รับอิทธิพลมาจากช่างชาวอังกฤษในประเทศอินเดีย ที่มีการปรับใช้ให้เหมาะกับสภาพภูมิอากาศของประเทศอินเดีย ได้แก่ การใช้หน้าต่างบานเกล็ดไม้ปรับได้เพื่อการระบายอากาศซึ่งเป็นลักษณะอันเด่นชัด ต่อมาอาคารลักษณะนี้ถูกนำมาแพร่หลายเป็นอย่างมากในเมืองป็นัง ประเทศมาเลเซีย และเมืองภูเก็ต

สถาปัตยกรรมเมืองเก่าสงขลา การจัดวางผังเมืองตามแนวเส้นทางที่ขนานไปตามขอบทะเลสาบสงขลา และมีเส้นทางสายย่อยเชื่อมต่อกับเส้นทางสายหลักทั้งสองสาย ได้แก่ ถนนนครนอก ถนนนครใน ประกอบไปด้วยกลุ่มอาคารร้านค้าและโกดังเก็บสินค้าตั้งเรียงรายอยู่บนถนนสายการค้าหลัก และถนนนครนอก เชื่อมต่อกับชุมทางขนส่งทางน้ำสู่ออกภายนอก มีกลุ่มบ้านเป็นที่อยู่อาศัยแทรกตัวอยู่ตามถนนสายย่อยภายใน อันเป็นลักษณะเฉพาะของย่านที่มีศาลเจ้าตั้งกระจายอยู่โดยรอบ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง จึงทำให้ย่านเป็นที่รู้จักและรับรู้ของคนทั่วไปถึงชื่อเสียงของการเป็นย่านการค้าและความเชื่อศรัทธาที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ (ตริงใจ พึ่งรัศมี, 2539)

ภาพที่ 4 แสดงชนิดของอาคารตึกแถว “เตี้ยมมู” ย่านเมืองเก่าสงขลา

ตึกแถวร้านค้าเมืองเก่าสงขลา ประกอบด้วย ตึกแถวชั้นเดียวและสองชั้นที่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่สำหรับอยู่อาศัยร่วมกับร้านค้า ที่เรียกกันว่าบ้านร้านค้า (Shop House) สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ตึกแถวร้านค้าแบบไทยกับจีน ผสมผสานรูปแบบไทย - จีน เป็นตึกแถวชั้นเดียวและสองชั้น แบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นส่วนหน้าบ้านซึ่งเป็นร้านค้า เมื่อเข้าสู่ภายในซึ่งเป็นในบ้านพบพื้นที่พักผ่อนภายในครอบครัวที่อยู่ส่วนถัดไป มีส่วนครัวอยู่ท้ายสุดหรือหลังบ้าน ชั้นบนเป็นพื้นที่สำหรับเก็บของใช้ภายในครอบครัว โดยมีบันไดทำหน้าที่เชื่อมต่อพื้นที่ชั้นล่างกับชั้นบน โครงสร้างเป็นผนังก่ออิฐแผ่นใหญ่รับน้ำหนัก พื้นชั้นล่างปูกระเบื้องดินเผาและพื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ หลังคาทรงจั่วตามอย่างเรือนไทยพื้นถิ่นภาคใต้ วัสดุผนังด้วยกระเบื้องดินเผาหลายแหลมจากเกาะยอ

ตึกแถวร้านค้าแบบจีนดั้งเดิม เป็นตึกแถวแห่งแรกของย่านเมืองเก่าสงขลา มีรูปแบบวัฒนธรรมของชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานและนำเอาวัฒนธรรมการอยู่อาศัยและร้านค้า มีรูปแบบด้านกว้างสองช่วงเสา โครงสร้างเป็นผนังรับน้ำหนักด้วยอิฐแผ่นใหญ่ก่อฉาบปูน โครงสร้างหลังคาเป็นไม้ มุงกระเบื้องดินเผาปกกล้วยคว่ำและหางไค้แบบจีน พื้นชั้นล่างเป็นแผ่นกระเบื้องดินเผาขนาดใหญ่ ส่วนชั้นบนในภาษาจีนแต่จีว เรียกว่า เหล่าเต็ง เป็นโครงสร้างไม้สำหรับอยู่อาศัยและเก็บสินค้า ระหว่างกลางของพื้นที่ชั้นสองเจาะเป็นช่องกว้าง 80 x 80 ซม. สามารถเปิด - ปิดได้ เพื่อนำสินค้าจากชั้นล่างขึ้นมาวางเก็บไว้ชั้นบน ปัจจุบันตึกแถวร้านค้าแบบเก่าดั้งเดิมบางหลังชำรุดทรุดโทรมเนื่องจากขาดการเอาใจใส่ดูแลจากผู้เป็นเจ้าของ

บางหลังถูกปล่อยทิ้งร้างจนมีสภาพเสื่อมโทรมและพังทลายลงไป ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณค่าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และผังเมือง ของย่านเก่าโดยรวม

ตึกแถวร้านค้าแบบผสมผสานกันระหว่างตะวันออกกับตะวันตก ได้รับวัฒนธรรมและอิทธิพลทางรูปแบบมาจากการติดต่อทางการค้ากับประเทศสิงคโปร์ ตัวอาคารประกอบด้วยลวดลายและส่วนโค้งครึ่งวงกลมแบบอาร์ต (Arch) บริเวณช่องหน้าต่าง ภายในแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน ส่วนหน้าเป็นพื้นที่สำหรับการค้าขายและส่วนหลังเป็นพื้นที่ครัว โดยมีบ่อน้ำตั้งอยู่ตรงกลาง พื้นชั้นล่างปูด้วยแผ่นกระเบื้องดินเผา ส่วนพื้นชั้นบนเป็นไม้สำหรับอยู่อาศัย นอกจากนี้โครงสร้างอาคารเริ่มปรับเปลี่ยนมาเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาทรงจั่วมุงด้วยกระเบื้องดินเผา

ตึกแถวร้านค้าที่ได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมแบบอาร์ตเดโค (Art Deco) ตามอย่างตึกแถวในรัฐปีนัง มาเลเซีย ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2481 - 2492 เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีความเรียบง่าย ใช้เส้นสายรูปแบบเรขาคณิตอย่างตรงไปตรงมา ตัวอาคารด้านหน้าเป็นลักษณะสมดุลแบบสมมาตร ลวดทอนรูปร่างรูป พื้นชั้นล่างปูด้วยกระเบื้องใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นร้านค้าและเปิดพื้นที่ว่างโล่งในช่วงกลางเพื่อการระบายอากาศ ในบริเวณนี้บางหลังมีบ่อน้ำไว้สำหรับอาบน้ำหรือชำระในชีวิตประจำวัน สำหรับชั้นสองเป็นพื้นไม้เป็นพื้นที่สำหรับอยู่อาศัย ส่วนตึกแถวที่เป็นสามชั้นใช้ชั้นสองเป็นพื้นที่เก็บสินค้าและพักอาศัยขึ้นไปอยู่ชั้นสามแทน หลังคานิยมทำเป็นคาคงฟ้าพื้นคอนกรีตและหล่อแผงคอนกรีตปิดบังหลังคาเมื่อมองจากด้านหน้าเห็นเป็นลักษณะชั้นบันได

สรุปและอภิปรายผล

ด้านกายภาพ จากกรณีศึกษาเมืองเก่าสงขลาและเมืองเก่าภูเก็ต พบว่า ตึกแถวทั้งสองมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นตึกแถวประวัติศาสตร์ที่ได้รับการสร้างมาจากช่างชาวจีน คือ มีการใช้วัสดุเทคนิควิธีการก่อสร้างและรูปแบบอาคารแบบเดียวกันที่ได้รับอิทธิพลมาจากตึกแถวในปีนัง มาเลเซียและสิงคโปร์ แต่ตึกแถวเก่าเมืองสงขลาอายุของอาคารหรืออายุของการก่อสร้างที่มากกว่าตึกแถวเก่าเมืองภูเก็ต ความแข็งแรงของโครงสร้างและวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารจึงมีสถานะความเสียหาย ซ้ำรูดและเสื่อมโทรมมากกว่าเมืองเก่าภูเก็ต ที่ยังคงอยู่และได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพเดิม

ภาพรวมของตึกแถวเต็มคูในกรณีศึกษาพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวของอาคาร มีการปรับพื้นที่เพื่อใช้สอยให้เป็นไปตามยุคสมัยและความแตกต่างของเวลา การตอบสนองกับวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นสาเหตุแห่งปัญหาที่ส่งผลต่อภาพรวมกายภาพสถาปัตยกรรมย่านเมืองเก่า ดังนี้

- ความกลมกลืนของรูปแบบและก้อนมวลอาคาร พบว่า อาคารเก่าที่เกิดจากพัฒนาการตามยุคสมัยที่ผ่านมาแล้ว ยังพบอาคารเก่าที่ได้รับการนำมาปรับปรุงตามแบบอย่างสมัยใหม่ ที่เรียกกันว่าร่วมสมัย อันเกิดจากการปรับประโยชน์พื้นที่ใช้สอยภายใน เพื่อให้ตอบสนองกับวิถีการดำรงชีวิตและรูปลักษณะอาคารในรูปแบบใหม่ จนไม่ปรากฏร่องรอยของอาคารเก่าดั้งเดิม อันเป็นการทำลายความทรงจำตึกแถวเก่าในอดีตที่มีอยู่เดิมให้เลือนหายไป

- การสร้าง - เสริมส่วนประดับอาคารด้วยวัสดุสมัยใหม่ ปัจจุบันพัฒนาการวัสดุที่มีผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดวัสดุสมัยใหม่ตามการพัฒนาที่หลากหลายซึ่งสามารถนำมาเลือกและใช้อย่างเหมาะสม หากไม่เช่นนั้นแล้ววัสดุสมัยใหม่เหล่านี้ก็จะเป็นสิ่งประดับประดาที่ขัดแย้งและบั่นทอนภาพลักษณ์อาคารเก่า ขาดความกลมกลืนสวยงามจนกลายเป็นทัศนอุจาดของอาคารเก่าไปในที่สุด เช่น กันสาดอลูมิเนียม ผ้าใบกันแดด และป้ายอันเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารถึงผู้พบเห็นที่ไม่สอดคล้องกับอาคารเก่าอันเป็นสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าของย่านและของเมือง

เมืองเก่าเป็นชุมชนเก่าที่มีการอยู่อาศัยมาต่อเนื่องยาวนานจนเกิดการซ้อนทับของเรื่องราวแห่งวิถีชีวิตกันอย่างหนาแน่น ดังนั้นในการดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่า ให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้นั้น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มผู้คนที่หลากหลายทั้งจากกลุ่มผู้คนภายในชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐฯ ได้เข้ามาดำเนินการ เพื่อช่วยกันปรับแก้ประคองดูแล เริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติงานควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ชุมชนซึ่งเปรียบเสมือนอวัยวะของร่างกายที่จะต้องได้รับอาหารเลี้ยงดูให้แข็งแรง ชุมชนจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่รัฐฯ จำเป็นต้องให้การดูแลรักษาโดยทั่วถึง รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาชุมชนทั้งงบประมาณและการจัดการชุมชน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยความอยู่ดีกินดีและความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชุมชน (เลอสม สภาปิตานนท์, 2546)

จากการศึกษาผู้ใช้อาคารตึกแถวเตี้ยมดู่เมืองเก่าสงขลา ด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาที่ได้รับ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 62 ราย จากอาคารตึกแถวเก่าในพื้นที่ศึกษาที่มีอยู่ทั้งหมดจำนวน 348 หลัง หรือคิดเป็นร้อยละ 17.82 ทั้งนี้จากการลงพื้นที่สำรวจภาคสนามพบถึงความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับในหลากหลายประเด็นด้วยกัน ทั้งจากการประกอบกิจกรรมในการดำรงชีวิตของผู้ที่อาศัยอยู่และไม่มีเวลาในการกรอกบันทึกข้อมูล การไม่มีผู้อยู่อาศัยในขณะออกสำรวจ ผู้อยู่อาศัยเป็นเพียงพนักงานไม่กล้าแสดงออกทางความคิดเห็น เจ้าของอาคารซึ่งเป็นเจ้าของอาคารร่วมหลายหลังแต่ได้รับข้อมูลจากเจ้าของเพียงคนเดียว อาคารบางหลังเป็นสำนักงาน ทำเทียบเรือ ธนาคาร อาคารบางหลังมีแต่ผู้สูงวัย อาคารบางหลังถูกปล่อยทิ้งร้างปิดตายและอาคารบางหลังอยู่ในขณะปรับปรุงซ่อมแซมสำหรับแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แบ่งแยกออกในหลายประเด็น เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและรายละเอียดที่ต้องการ ได้แก่ ส่วนของข้อมูลผู้อาศัย/ผู้ใช้อาคาร ส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลรักษาอาคารและส่วนข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อคิดเห็นส่งท้ายในลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบคำถามมีส่วนร่วมในการอธิบายแสดงออกถึงเรื่องราว การรับรู้ ความรู้สึก ความต้องการ และปัญหา

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้อาคารตึกแถวเตี้ยมดู่ เมืองเก่าภูเก็ต ด้านกายภาพมีผู้ตอบรับแบบสอบถาม จำนวน 88 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 32.59 ของตึกแถวเก่าที่มีเจ้าของอยู่ภายในย่านทั้งสิ้น 270 ราย ซึ่งจากการลงสำรวจเพื่อสัมภาษณ์พบว่า ผู้คนที่อาศัยอยู่ในย่านมีเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ทั้งหมดที่เป็นไปในลักษณะที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับบริเวณพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลาทั้งหมด

ด้านเศรษฐกิจ เปรียบเทียบกัน คือ เมืองเก่าสงขลาได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการอนุรักษ์ตึกแถวเก่ามีความต้องการให้มีการซ่อมแซมตึกแถวเก่าให้กลับมาในรูปแบบดั้งเดิม ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนด้านการเงินที่นำมาซ่อมแซมจากหน่วยงานภาครัฐฯ การย้ายของเจ้าของอาคารเพื่อออกไปประกอบกิจกรรมการดำรงชีวิตในพื้นที่ส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานครมีค่อนข้างสูง ผลมาจากการศึกษาเล่าเรียนของคนรุ่นต่อมาที่มีการศึกษาดีขึ้น เมืองเก่าภูเก็ตผู้คนยังคงมีความต้องการที่จะอนุรักษ์ตึกแถวเก่าเตี้ยมดู่ให้ดำรงคงอยู่ต่อไป พร้อมขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากหน่วยงานภาครัฐฯ ในการนำมาซ่อมแซม ผู้คนเมืองเก่าภูเก็ตเคลื่อนย้ายออกไปจากพื้นที่น้อยกว่าเมืองเก่าสงขลา หากแต่ส่วนที่เคลื่อนย้ายออกไปทำงานถิ่นอื่นแต่ยังอาศัยอยู่ในพื้นที่ภูเก็ตที่ไปมาหาสู่เยี่ยมบ้านเรือนเหล่าเครือญาติกันตามปกติ

ตารางที่ 1 สอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้อาคารตึกแถวเตี้ยมดู่ ด้านกายภาพ เมืองเก่าสงขลา และเมืองเก่าภูเก็ต

สถานที่ในการอยู่อาศัย	เมืองเก่าสงขลา		เมืองเก่าภูเก็ต	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เกิดและอาศัยอยู่สืบทอดกิจการค้ามาตั้งแต่บรรพบุรุษ	22	35.5	36	40.9
เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำรายได้ให้กับกิจการค้า	30	48.4	38	43.2
เข้ามาอยู่เพื่อทำงาน	10	16.1	14	15.9
สถานการณ์ครอบครองอาคาร				
รับมรดก	16	25.7	18	20.5
ซื้อต่อจากเจ้าของเดิม	4	6.5	12	13.6
เป็นของส่วนกลางหรือครอบครัว (กงสี)	6	9.7	12	13.6
ผู้เช่าอาคาร	36	58.1	46	52.3
การใช้ประโยชน์อาคาร				
ค้าขาย	40	64.6	42	47.7
ร้านอาหาร	8	13.0	30	34.1
บริการเสริมสวย	8	12.6	10	11.4
สำนักงานและอื่นๆ เช่น เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า	6	9.8	6	6.8
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว				
น้อยกว่า 50,000 บาท	-	-	24	27.3
น้อย (50,000-80,000 บาท)	24	38.8	36	40.9
ปานกลาง (80,000- 100,000 บาท)	4	6.5	12	13.6
มาก (100,000 บาทขึ้นไป)	-	-	16	18.2
ไม่ระบุ*	34	54.7	-	-
รวม	62	100.00	88	100.00

ตารางที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้อาคารตึกแถวเตี้ยมดู่ ด้านเศรษฐกิจ เมืองเก่าสงขลา
และเมืองเก่าภูเก็ต

การซ่อมแซมอาคาร	เมืองเก่าสงขลา		เมืองเก่าภูเก็ต	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เคยซ่อมแซม	48	77.4	82	93.2
ไม่เคยซ่อมแซม	10	16.1	6	6.8
ไม่ระบุ *	4	6.5	-	-
การดำเนินการซ่อมแซม				
ซ่อมแซมเอง	20	32.3	42	47.7
เจ้าของอาคาร	32	51.6	42	47.7
ไม่ระบุ *	10	16.1	4	4.6
ลักษณะการซ่อมแซม				
ซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิม	36	58.1	56	63.6
ซ่อมแซมอาคารให้มีลักษณะในรูปแบบใหม่	6	9.7	14	15.9
ซ่อมแซมตามจำเป็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องก็ได้	16	25.8	18	20.5
อื่นๆ	4	6.4	-	-
การซ่อมแซมส่วนต่าง ๆ ของอาคาร				
ทาสีอาคาร	18	29.0	-	-
ซ่อมแซมหลังคา	8	12.9	-	-
ซ่อมแซมพื้น-ผนัง	10	16.1	60	68.2
ซ่อมแซมประตู-หน้าต่าง	4	6.5	-	-
ซ่อมแซมทั้งหมด	12	19.4	28	31.8
ไม่ระบุ	10	16.1	-	-
อุปสรรคต่อการซ่อมแซม				
เงินค่าซ่อมแซม	26	41.9	32	36.4
วัสดุก่อสร้าง	6	9.7	10	11.4
ช่างฝีมือ/ผู้รับเหมา	6	9.7	20	22.7
เงินทุนช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงาน/องค์กร	12	19.4	10	11.4
อื่นๆ	12	19.3	16	18.1
รวม	62	100.00	88	100.00

การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า เมืองเก่าสงขลาภายหลังจากการลดบทบาทของย่านที่เกิดจากนโยบายพัฒนาเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีผู้คนย้ายออกจากพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเก่าเพื่อไปดำรงชีวิตในศูนย์กลางเมืองใหม่ และการแทนที่ด้วยการย้ายเข้ามาของคนนอกทำให้พื้นที่ขาดการดูแลจนกายภาพเสื่อมโทรมเป็นการจุดประกายความคิดอนุรักษ์ให้กับคนรุ่นต่อมาได้รวมพลังปลุกย่านเก่าให้มีชีวิตกลับคืนมา ประกอบกับนโยบายส่งเสริมพื้นที่ย่านเมืองเก่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในเชิงสังคมเมืองเก่าส่งผลให้เกิดขาดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของความใส่ใจต่อการดูแลรักษาพื้นที่ลดลง ทำให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาคารที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบขาดการดูแลซ่อมบำรุงตามระยะเวลา โครงสร้างทรุดโทรม บางแห่งกลายเป็นพื้นที่รกร้าง การย้ายเข้ามาของคนนอก เช่น ผู้เช่า หรือแรงงานต่างถิ่น ทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมระหว่างผู้ครอบครองพื้นที่เดิมกับผู้มาใหม่จึงทำ

ให้ผู้เช่าใหม่มักใช้พื้นที่เพียงเพื่อการค้าหรืออยู่อาศัยชั่วคราว ไม่เกิดการลงทุนในระยะยาว แม้อ่านเก่าพื้นที่คืนกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้จะไม่มีวันเหมือนอดีตที่เป็นมากก็ตาม แต่หากเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองเก่าภูเก็ตแล้วจึงเป็นเรื่องยากลำบากมากกว่าพอสมควร เนื่องจากช่องว่างระหว่างรอยต่อของการชบเซากับความเจริญ มีช่วงระยะเวลาที่เนิ่นนานมากกว่า ส่งผลให้อาคารตึกแถวเก่าชำรุดทรุดโทรมมีจำนวนมากกรณีเมืองเก่าภูเก็ตผลจากการยุติการทำเหมืองแร่ ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในย่านเริ่มชบเซาและมีการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทใหม่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขณะเดียวกันกิจกรรมการค้าขนาดใหญ่ก็ได้ขยายตัว และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากพื้นที่อยู่อาศัยชุมชนดั้งเดิมไปสู่พื้นที่ท่องเที่ยวทำให้โครงสร้างสังคมเปลี่ยนแปลง การเติบโตของกิจกรรมการค้าขนาดใหญ่เข้ามายึดพื้นที่เชิงพาณิชย์ทำให้ร้านค้าขนาดเล็กต้องปิดตัวลงหรือปรับเปลี่ยนกิจการค้าในรูปแบบการท่องเที่ยวเข้ามาทดแทนเพื่อให้อยู่ได้ ส่งผลต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของอาคาร ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงนี้เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากอาคาร การบูรณะหรือการปรับเปลี่ยนฟังก์ชันของอาคารซึ่งมักเกิดขึ้นตามการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเมือง (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556) นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนลดลง เนื่องจากผู้อยู่อาศัยเดิมย้ายออก และผู้ประกอบการใหม่เข้ามาแทนที่และชุมชนดั้งเดิมอาจรู้สึกแปลกแยก หรือขาดบทบาทในการกำหนดทิศทางของพื้นที่ตนเอง จึงจำเป็นต้องเกิดการรวมตัวของชุมชนผู้รักถิ่นฐานที่อาสาเข้ามาดูแลย่านจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยประคับประคองให้ย่านเก่าเดินหน้าต่อไป หากแต่แนวทางการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่ให้ความสำคัญกับอาคารในการเป็นส่วนหนึ่งของภาพลักษณ์ทางการค้าที่สำคัญในอดีต จะช่วยให้ตึกแถวเก่าเหล่านี้ได้รับเอาใจใส่จากเจ้าของอาคารอันเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตัวเอง

ในกรณีศึกษาจะเห็นความคล้ายคลึงกัน คือ การเริ่มต้นจากบทบาททางการค้าในยุคที่บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองสูงสุดและได้รับผลกระทบจากนโยบายของภาครัฐฯ ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในถูกลดบทบาทลง จากนั้นจึงเกิดการรวมตัวกันของผู้คนในชุมชนเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาให้ย่านเก่าได้ฟื้นคืนกลับมา โดยเมืองเก่าสงขลามีแนวความคิดการฟื้นฟูย่านเมืองเก่า คือ การสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ขึ้นภายในพื้นที่เพื่อกระตุ้นย่านเก่าให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง จนเกิดเป็นกระแสการอนุรักษ์ตึกแถวเก่าขึ้นตามมา ส่วนในกรณีศึกษาเมืองเก่าภูเก็ต มีแนวความคิดในการอนุรักษ์อาคารเก่าและพื้นที่ที่เหมาะสมกับความต้องการในปัจจุบัน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวชกน้าเนื่องจากเมืองภูเก็ตมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามเป็นที่รู้จักของผู้คนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้มีผู้คนหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แตกต่างจากเมืองเก่าสงขลาที่นักท่องเที่ยวเข้ามาไม่มีความหลากหลายน้อยกว่าเมืองเก่าภูเก็ต มีนักท่องเที่ยวทั้งที่มาจากประเทศทางตะวันตกและตะวันออก รวมถึงนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทย ส่วนเมืองเก่าสงขลามีเพียงนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศทางตะวันออกเฉียงใต้และนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น ประกอบกับนโยบายส่งเสริมของรัฐฯ ที่ต้องการส่งเสริมเมืองภูเก็ต ให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว จนได้รับการขนานนามว่า ไข่มุกเอเชีย อันเป็นเสน่ห์ดึงดูดใจผู้คนให้เข้ามาท่องเที่ยว ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในย่านได้รับผลที่ดีตามไปด้วย รวมถึงเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้คนได้มีกำลังที่จะดูแลรักษาบ้านตึกแถวเก่าของตนเอง เพื่อให้บ้านของเขา ย่านของเขาเป็นที่เชิดหน้าชูตาและส่งเสริมรายได้ให้กับตนเอง (ตารางที่ 2)

ด้านความหมายความเป็นชุมชนและมาตรการโดยกรณีศึกษาทั้งสองกรณีมีความคล้ายคลึงกัน คือ เมืองเก่าสงขลา มีแนวความคิดในการรักษาความหมายของย่านที่เกิดจากวิถีชีวิตชุมชนและลักษณะพื้นถิ่นของย่านที่ดำรงอยู่ผ่านช่วงเวลากาลต่าง ๆ มาได้ ถึงแม้ว่ากายภาพจะสูญหายไป ส่วนในกรณีเมืองเก่าภูเก็ต

มีแนวความคิดในการรักษาความหมายของย่านเก่าด้วยการรักษาองค์ประกอบทางกายภาพภายในของพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มก้อนอาคารเก่า และองค์ประกอบเมืองให้มีรูปแบบดั้งเดิม

จากกรณีทั้งสอง ได้มีการรวมกลุ่มกันของผู้คนในย่าน จัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาในกรณีเมืองเก่าสงขลาผู้คนมีความรักความผูกพันกันในพื้นที่น้อยกว่า สังเกตได้จากจำนวนการย้ายถิ่นของผู้คนที่ย้ายออกไปยังพื้นที่อื่นเพื่ออยู่อาศัยและทำมาหากิน นอกจากนี้การดำเนินงานขององค์กรชุมชนจะพึ่งพางบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐฯ เป็นหลัก และมีองค์กรภาคเอกชนเข้ามาร่วมสนับสนุนทางการเงิน ส่วนกรณีเมืองเก่าภูเก็ตชุมชน มีการจัดการหาเงินสนับสนุนด้วยตัวเองจากการดำเนินกิจกรรมแห่งชีวิต และงานเทศกาลต่าง ๆ เพื่อนำรายได้มาอนุรักษ์และพัฒนาย่านเก่าต่อไป

นอกจากนี้มาตรการในการดูแลตึกแถวและย่านกรณีเมืองเก่าภูเก็ต มีการมองถึงการรักษารูปลักษณ์อาคารที่เป็นรูปธรรมมากกว่า โดยการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารนั้น จำเป็นต้องได้รับการดูแลจากองค์กรชุมชนเพื่อรักษาเอกลักษณ์และแนวความคิดย่านเก่าดั้งเดิม ถึงแม้ในด้านกฎหมายหรือมาตรการควบคุมอาคารจะยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของรัฐฯ ก็ตาม ส่วนในกรณีเมืองเก่าสงขลา จะควบคุมในภาพกว้างของอาคาร และมีกฎหมายอาคารในการจำกัดความสูง ระยะเวลาตามกฎหมายควบคุมอาคารปัจจุบัน ซึ่งอาจขัดกับรูปลักษณ์สัดส่วนที่เกิดจากวิถีชีวิตเดิมของอาคารตึกแถวเก่า

สรุปและอภิปรายผล

ตึกแถวร้านค้าเมืองเก่าสงขลา ลักษณะและสภาพของโครงสร้างอาคารที่มีความเก่ามากกว่าเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถวเก่า รวมถึงการเคลื่อนย้ายของผู้คนซึ่งเป็นเจ้าของอาคารไปอยู่ยังถิ่นอื่น รวมถึงการปล่อยให้อาคารตึกแถวเก่าถูกปล่อยทิ้งร้างไม่มีผู้ดูแล การขาดการสนับสนุนซ่อมแซมอาคารจากหน่วยงานภาครัฐ

ตึกแถวร้านค้าเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งมีข้อได้เปรียบในส่วนของอายุอาคารอันมีผลกับโครงสร้างที่ยังมีความแข็งแรงจะเป็นตัวช่วยพยุงอาคารให้คงอยู่ไม่ทรุดตัวหรือพังทลายลงไป นอกจากนี้บทบาทการเป็นเมืองท่องเที่ยวการได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะเป็นตัวกระตุ้นในการรักษาคุณค่าของตึกแถวเก่าที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ตลอดจนความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่จะรักษาตึกแถวเก่าได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาเรื่องราวของตึกแถวเก่าที่มีอยู่ภายในย่านทั้งสอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจนถึงขั้นตอนการหาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถวเดี่ยมผู้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาความแตกต่าง หลากหลาย และทิศทางร่วมกันมาตามลำดับ วิธีวิจัยในการศึกษาขั้นตอนลำดับต่อไป จึงเป็นการนำผลสรุปที่ได้จากการศึกษามาเป็นข้อเสนอสานต่อถึงความเป็นไปได้ของแนวทางในการปกป้อง รักษา และคุ้มครองตึกแถวเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เพื่อสานต่อแนวทางความเป็นไปได้ที่พื้นที่อื่นต่อไป

จากการศึกษานั้นพบว่า แนวทางป้องกันที่ทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จรูปธรรมตอบสนองการคงอยู่ของตึกแถวเก่าต้องประกอบขึ้นของกลุ่มคนสามฝ่าย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐฯ ฝ่ายวิชาการ และชาวบ้าน ต้องช่วยกันสนับสนุนตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นในการทำงาน จึงจะนำไปสู่การป้องกันไม่ให้ตึกแถวเก่าเลือนหายไปจากความทรงจำ แต่จะทำให้ยังคงอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

เสริมสร้างรากฐาน ผ่านแนวคิดการครอบครองอาคาร จากการสำรวจและเปรียบเทียบพบว่าการได้รับมรดก การซื้อขายซื้อต่อจากเจ้าของเดิม และอาคารเป็นส่วนกลางหรือครอบครัว (กงสี) เมืองเก่าภูเก็ตพบได้มากกว่า ส่งผลให้เจ้าของมีสิทธิเต็มทีในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และการใช้ประโยชน์อาคาร การเสริมโครงสร้างอาคารเดิมให้แข็งแรง ส่งผลให้อาคารได้รับการปรับปรุงใหญ่ แต่ยังคงเคารพสถาปัตยกรรมเดิม ผู้ครอบครองอาคารเองมีสิทธิเต็มทีในการเปลี่ยนแปลงอาคาร (เช่น ในภูเก็ต) ควรเชื่อมโยงกับความรับผิดชอบต่อประวัติศาสตร์และบริบทชุมชน การปรับเปลี่ยนรูปแบบอาคารเดิมควรมีแนวทางอนุรักษ์เชิงสร้างสรรค์ (Creative Conservation) ที่ให้ความเคารพอดีตและเปิดพื้นที่ใหม่ในอนาคต สามารถใช้งานได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ส่วนการเช่าอาคารเพื่อนำมาดัดแปลงการใช้ประโยชน์พบได้มากในเมืองเก่าสงขลา ส่งผลให้ผู้เช่ามีข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างถาวร จึงมักเน้นการปรับเปลี่ยนแบบชั่วคราว หรือ ดัดแปลงผิวเผิน เช่น ติดตั้งฉากกัน, ระบบไฟ, ตกแต่งภายในแบบไม่ซับซ้อน และตกแต่งเท่าที่จำเป็นในการใช้งานเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ต้องการ ส่งผลให้อาคารมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพียงเล็กน้อย แต่ยังคงโครงสร้างดั้งเดิม ไม่สามารถพัฒนาแบบลึกหรือต่อเติมมากได้ ในเมืองเก่าสงขลา แม้ผู้เช่าจะไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่ผู้ครอบครองอาคารที่เป็นเจ้าของเดิมควรสร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งเกิดการดูแลพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของความเป็นเจ้าของร่วม (Collective Ownership in Practice) แม้การครอบครองแบบเช่ามีข้อจำกัด หากผู้เช่ามีบทบาททางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสำคัญต่อชุมชน ทำให้เกิดแรงกดดันให้เกิดรูปแบบการครอบครองใหม่ที่ยืดหยุ่น เช่น การเช่าระยะยาวแบบมีสิทธิพัฒนา (Heritage Lease)

รัฐบาลร่วมส่งเสริมสนับสนุน การสร้างความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกในชุมชนจะทำให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ตึกแถวเตี้ยมอู โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ และการดำเนินการช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม และมุ่งเน้นให้ข้อมูลการดูแลและอนุรักษ์เพื่อสร้างความทรงคุณค่าการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และคุณค่าของตึกแถวเตี้ยมอูช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของตึกเหล่านี้ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ตระหนักถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความเป็นมาของพื้นที่ รวมถึงการมอบข้อมูลและทรัพยากรต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาตึกแถวเตี้ยมอูจะช่วยให้เจ้าของตึกและชุมชนเข้าใจถึงการดูแลที่เหมาะสม โดยเฉพาะในเรื่องของการบำรุงรักษาโครงสร้าง หรือการแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะดั้งเดิมของตึกแถว ที่คำนึงถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือการบูรณะอาคารไม่ควรทำให้สูญเสียคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้อาคารเหล่านี้มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น รูปแบบสถาปัตยกรรมที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น การปรับเปลี่ยนอาจรวมถึงการเสริมโครงสร้างอาคารให้แข็งแรงขึ้น การตกแต่งหรือดัดแปลงบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน แต่จะต้องคำนึงถึงการรักษาลักษณะภายนอกและความสวยงามของอาคารตามแบบดั้งเดิม

เครื่องมือประสานองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ทำหน้าที่ประสานงานหน่วยงานท้องถิ่นภาครัฐฯ เพื่อพิจารณาหาแนวทางวิธีการ มาตรการในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และส่งเสริมทางการเงินแก่เจ้าของบ้านที่ต้องการซ่อมแซม หรือปรับปรุงอาคารเพื่อการใช้งานภายใต้รูปแบบที่กำหนดในลักษณะของการให้เงินช่วยเหลือกู้ยืมหรือลดหย่อนภาษีให้กับเจ้าของอาคารที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ เพื่อช่วยลดภาระทางเศรษฐกิจและสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ ในกรณีที่ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการซึ่งจะเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้ในการสร้างแรงจูงใจ ผ่านการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ผ่านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดูแลอาคาร ช่วยสร้างจิตสำนึกความภาคภูมิใจในถิ่นฐาน

และอาคารมรดกของตน พร้อมทั้งป้องกันการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคารและชุมชนให้กับบุคคลภายนอกที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้คนเห็นถึงความสำคัญมิใช่การปล่อยให้ชาวบ้านดูแลบ้านเก่าของเขาแต่เพียงลำพังโดยมีผู้อื่นเข้ามาหาผลประโยชน์จากการแฉะฉวม ด้วยแนวทางนี้จะทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ที่มีผู้คนจากภายนอกให้ความสำคัญในบ้านเก่าและย่านเก่าของเขา อันเป็นการสร้างจิตสำนึกความรักในถิ่นฐานให้เกิดขึ้นกับผู้คน รวมถึงการสนับสนุนความรู้และทรัพยากรที่มอบให้จากหน่วยงานรัฐ เช่น แนวทางการบูรณะให้คงสภาพดั้งเดิม การซ่อมแซมโครงสร้าง และการใช้วัสดุที่สอดคล้องกับบริบทดั้งเดิม ทำให้อาคารได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ลดการเสื่อมโทรมของภูมิทัศน์เมืองเก่า และสามารถใช้งานได้อย่างยั่งยืน โดยใช้แนวทางการฟื้นฟูแบบมีส่วนร่วม เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบการปรับปรุง เช่น ประชาพิจารณ์ร่วมออกแบบสี วัสดุ หรือรูปแบบของตึกแถว เพื่อความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของการดำเนินงานผ่านเครื่องมือประสานองค์กรชุมชน ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การอนุรักษ์ตึกแถวเต็มอู่ไม่ใช่ภาระของประชาชนเพียงลำพัง แต่เป็นความร่วมมือที่เกิดจากความเข้าใจสนับสนุน และการมีส่วนร่วมทุกภาคทั้งภาครัฐ และการรวมกลุ่มเจ้าของอาคาร ช่างฝีมือ ท้องถิ่น นักอนุรักษ์ และเยาวชน เพื่อถ่ายทอดความรู้ระหว่างรุ่น สร้างความสัมพันธ์และเสริมสร้างพลังเครือข่ายการดูแลอาคารร่วมกันส่วนอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ที่มีคุณค่าทั้งในเชิงวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กองโบราณคดี. (2530). รายงานการสำรวจเมืองประวัติศาสตร์ภูเก็ต. โครงการบูรณะและอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ภูเก็ต งานผังรูปแบบฯ ฝ่ายอนุรักษ์โบราณสถาน.
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาคคุณค่าและประเมินสภาพการเปลี่ยนแปลงอาคาร ย่านการค้าเมืองเก่าภูเก็ต. ภูเก็ต: สำนักงานเทศบาลนครภูเก็ต.
- ชัยยศ อิชฎักวิวัฒน์. (2543). ธรรมชาติ ที่ว่าง และสถานที่. กรุงเทพฯ: โฟคลินเมจ พรีนติ้ง กรุ๊ป.
- ณธทัย จันเสน. (2558). ทบทวนการรับรู้อัตลักษณ์ภายใต้คำว่า “ซิโน-โปรตุกีส” ในมุมมองของคนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเปรียบเทียบจังหวัดภูเก็ตและสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ตรึงใจ พึ่งรัศมี. (2539). การศึกษาของค้ประกอบชุมชนเมืองเก่าเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา: กรณีศึกษาชุมชนย่านถนนนครนอก-นครใน สงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ถนอม พูนวงศ์. (2545). ประวัติศาสตร์เมืองสงขลา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียเนสต์.
- ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. (2549). การเปลี่ยนแปลงของตึกแถวและพัฒนาการชุมชนชาวจีนฮกเกี้ยนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรียชนัน สายสาครเศศ. (2547). อิทธิพลที่ส่งผลต่อสถาปัตยกรรมย่านเมืองเก่าภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- แผนการวางแผนและพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย. (2527). รายงานการศึกษาแผนแม่บทการพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย.
- เลอสม สถาปิตานนท์. (2546). การอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่า. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

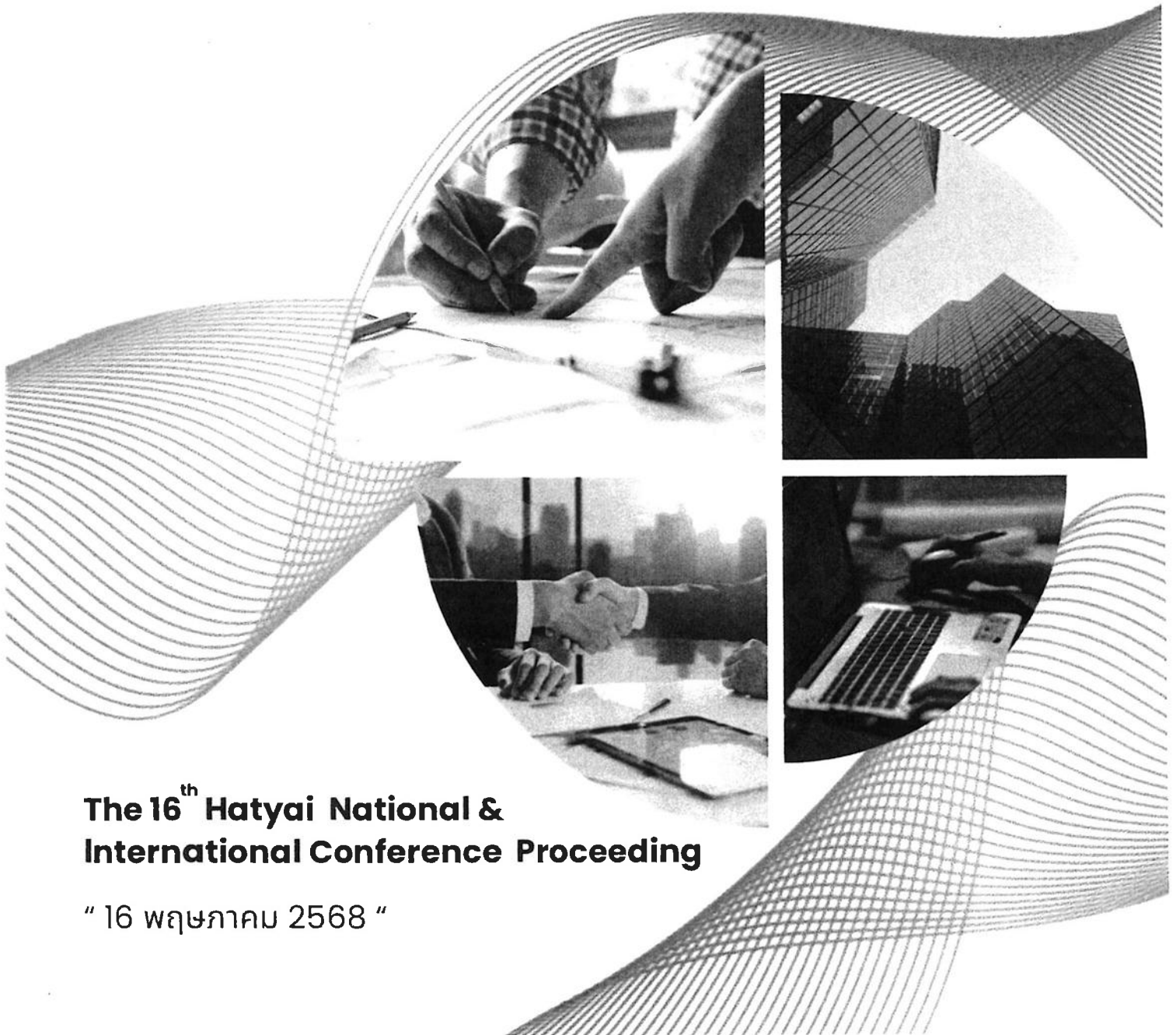
วีระ สัจกุล. (2526). ตึกแถวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุวิทย์ เจริญสุขกุล. (2520). วิวัฒนาการรูปแบบสถาปัตยกรรมของตึกแถวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

“ รายงานสืบเนื่องจากการประชุม ”
การประชุมหาดใหญ่วิชาการ
ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ **16**

The 16th Hatyai National & International Conference Proceeding

“ 16 พฤษภาคม 2568 ”

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
The 16th Hatyai National and International Conference Proceeding

วันศุกร์ที่ 16 พฤษภาคม 2568

รูปแบบการประชุม: Online และ Onsite Conference

จัดโดย

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

@ข้อความและบทความในเอกสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
เป็นแนวคิดของผู้เขียนมิใช่เป็นความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบ
ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ @ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนานาชาติ

Dr. Ema Nurmaya S.E., M.M.		Ahmad Dahlan University
Dr. Muhammaddavood	Bilraman	Fatoni University
Dr. Kanokwan	Watkins	Independent Researcher
Dr. Khanungnit	Hnuchek	Independent Researcher
Professor Dr. Mohd Sofian Bin Omar Fauzee		INTI International University
Dr. Patcharee	Sumethokul	Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Woralak	Bancha	Prince of Songkla University
Asst. Prof. Dr. Klangjai	Sangwichitr	Prince of Songkla University
Dr. Natika	Chaiyanupong	Prince of Songkla University
Dr. Khanchai	Wongchana	Prince of Songkla University
Dr. Ekkapon	Phairot	Songkhla Rajabhat University
Dr. Chakadee	Waiyavutti	Thaksin University
Dr. Suwimol	Jungjit	Thaksin University
Assoc. Prof. Dr. Muhammad	Syafei, M.Pd	Universitas Muria Kudus
Asst. Prof. Dr. Titis	Sulistiyowati	Universitas Muria Kudus
Professor Dr. Purwo Susongko, S.Pd.,M.Pd		Universitas Negeri Semarang
Assoc. Prof. Dr. Ahmad	Hanfan, M. M.	Universitas Pancasakti Tegal
Assoc. Prof. Dr. Dien Noviany Rahmatika SE MM Ak CA		Universitas Pancasakti Tegal
Assoc. Prof. Dr. Yoga	Prihatin	Universitas Pancasakti Tegal
Assoc. Prof. Dr. Nik Ramli Nik Abdul Rashid		Universiti Teknologi MARA
Asst. Prof. Dr. Ahmad Edwin Mohamed		Universiti Utara Malaysia
Assoc. Prof. Dr. Mazida Binti Ahmad		Universiti Utara Malaysia
Assoc. Prof. Dr. Charas	Attiwittayaporn	Hatyai University
Assoc. Prof. Dr. Niran	Chullasap	Hatyai University
Assoc. Prof. Dr. Praman	Tepsongkroh	Hatyai University
Assoc. Prof. Dr. Wan	Dechpichai	Hatyai University
Asst. Prof. Dr. Thienchai	Phankhong	Hatyai University
Dr. Anob	Kanthacha	Hatyai University

Dr. Chadchom	Ratsameemonthon	Hatyai University
Dr. Chutima	Wangbenmad	Hatyai University
Dr. Farida	Sasha	Hatyai University
Dr. Kanit	Sripaoraya	Hatyai University
Dr. Krirk	Kisawadkorn	Hatyai University
Dr. Nutsana	Na Phayap	Hatyai University
Dr. Patipat	Kittichokwattana	Hatyai University
Dr. Siriluck	Thongpoon	Hatyai University
Dr. Sumontha	Wongngam	Hatyai University

ผู้ทรงคุณวุฒิระดับชาติ

ศ.ดร.สมเกียรติ	งามประเสริฐสิทธิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร.อนุวัฒน์	ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.ณัฐมา	พงศ์ไพโรจน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.ปานใจ	จุฬาพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.รัชนา	ศานติยานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.ศิริวิไล	ธีระโรจนารัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผศ.ดร.วิชาณี	แบนศิริ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.ณัฐพงศ์	ตันติวิวัฒน์พันธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.น.ท.ดร.สุมิตร	สุวรรธม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.จิตตินันท์	บุญสถิรกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.ชิตตะวัน	ชนะกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.พัชราวดี	ศรีบุญเรือง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.สมเกียรติ	รักษมณี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.สิริวรรณ	นันทจันทูล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.ธนพร	ขจรผล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.กฤตพา	แสนชัยธร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.ธิดาเตี๋ยว	มยุรีสุวรรณค์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.ยุวรัตน์	เงินเย็น	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

รศ.ดร.ศิริพร	ปรุ้งวิทยา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.ศิริพร	คำสะอาด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เสาวณี	สิริสุขศิลป์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ก่อพงษ์	พลโยธา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.กิตติพงษ์	สอนล้อม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.นัตตา	คำนิยม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.วิรัช	วงศ์ภินันท์วัฒนา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศ.ดร.ณวิทย์	อ่องแสงวงษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.จักรกฤษณ์	วังราษฎร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.จิราภรณ์	เตชะอุดมเดช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.นฤมล	กิมภากรณ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.บุญรอด	โชติวิฑูรา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.มานะชัย	รอดชื่น	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.สันต์	สุวัจนราภินันท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.กาญจนา	ดำริห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.ชนิดา	สุวรรณประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.ปิยะวรรณ	บุญโพธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.สิริมา	เชียงเขาวัว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.จิตาภา	พรยิ่ง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รศ.ดร.เจษฎา	นภน้อย	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รศ.ปพนธิ์	ธีระพันธ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รศ.ยอดชาย	พรหมอินทร์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ชลธิ์รัตน์	มเหล็กขกุล	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์	ศรีสมุทร	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ดร.อนิวัช	แก้วจ่านงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รศ.ดร.เกรียงไกร	แซมสีม่วง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ผศ.ดร.รสริน	เจิมไธสง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ผศ.กฤษณา	คงเลิศยศ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
รศ.ดร.ณัฐชา	เพ็ชรยิ้ม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

รศ.รัตนฤทธิ์	จันทรวงศ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.เทอดพงษ์	แดงสี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
รศ.ดร.จารุวัฒน์	เจริญจิต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ผศ.ดร.ณัฐพล	แก้วทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ผศ.ณรงค์ชัย	ชูพล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ผศ.ดร.ชื่นสมณ	ยิ้มถิ่น	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
รศ.ดร.อดิศักดิ์	สุวิทวัส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.ชนิตา	มณีรัตนรุ่งโรจน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.ศุภกฤษณ์	นิวัฒน์กุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ศ.ดร.ธีระ	สินเดชารักษ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.จันทิมา	อังกษนิชกิจ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.เฉลิมวุฒิ	ศรีพรหม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.เทพปัญญา	เจริญรัตน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.นริสา	แก่งตรง บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.มนวิภา	ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.ศิริเพ็ญ	เปสึ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.อรรถสิทธิ์	พานแก้ว	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.กุลนารี	เสื่อโรจน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ดร.อรจิรา	สิทธิศักดิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.ภูมิ	โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รศ.นัศพชาณัณ	ชินปัญชณะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รศ.ดร.กฤษฎากาญจน์	โตพิทักษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.จิตติมา	วรรณศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ชุลีกร	दानยุทธศิลป์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ณัฐกานต์วดี	คำภีระแปง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.รัชฎา	วิริยะพงศ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ศศิมา	เจริญกิจ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.อาจันต์	สงทับ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.อรจิรา	อัจฉริยไพบุลย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร

รศ.ดร.สุชาดา	พงศ์กิตติวิบูลย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.ณรงค์	พลีรักษ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.ศรีสุดา	นิเทศน์ธรรม	มหาวิทยาลัยบูรพา
รศ.ดร.ภัทรา	บุรารักษ์	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ.ดร.มนตรี	วงษ์สะพาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.ทัตดาว	ภาษีผล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.กาญจนารัตน์	โคจร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.จินดาวัลย์	วิบูลอุทัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ธีรพงศ์	เหล่าสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ประไพรัตน์	สีพลไกร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.กมลวัฒน์	นาคะสรรค์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.พรเกษม	กันตามระ	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.สิริวัฒน์	สาครวาสี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.ช่อทิพา	สกุลสิงหาโรจน์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.พหล	ศักดิ์คะทัศน์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.ภรณ์ญา	ปาลวิสุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.ดร.กฤษณา	กฤษชล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
รศ.สมบัติ	ประจัญศานต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ.ดร.นัฐพงษ์	สงเนียม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.นิคม	นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.บัญญัติ	ไวว่อง	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.กรรณิกา	มพุษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
รศ.ดร.บุญอวี	ยี่หมะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผศ.ดร.ปรีดา	เบ็ญคาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผศ.ดร.รวี	อุตตมธนิทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.อนุ	เจริญวงศ์ระยับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
รศ.ดร.ชมนาด	เชื้อสุวรรณทวี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ทชภณ	กุลิสร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.นันทนา	วงษ์ไทย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

รศ.ดร.ภัทรายุ	แต่บรรพกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ชมชนก	อรุณปลอด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.พิมพ์ภาภรณ์	บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ศีมาศ	ประทีปะวงนิช	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.สิทธิธรรม	โรหิตะสุข	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.สุภัค	มหาวรากร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุปิน	ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รศ.ดร.พิมพ์ชนก	จตุรพิริย์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.สญชัย	ลบแย้ม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.พิริยศ	ภมรศิลปธรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.สิงหนาท	แสงสีหนาท	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.อนุกุล	บุรณประพฤกษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.รท.ดร.เกิดศิริ	เจริญวิศาล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.กฤษรัตน์	ศรีสว่าง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.กัณฑ์พร	ยอดไชย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.เกษตรชัย	และหิม	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.เกื้ออนันต์	เดชะโต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.คัมภีร์	พ่วงทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.ชยุต	นันทดุสิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.ธรรมรัตน์	พนิชยากุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.พิเชษฐ์	เปียร์กลิ่น	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.ภาณุวัฒน์	ภักดีอักษร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.รณสรทรัพย์	ชินรัมย์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.ระวี	เจียรวิภา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.แสงสุรีย์	วสุพงษ์อัยยะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.อริยา	คูหา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.อาคม	ปะหลามานิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.เอกรินทร์	สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.จิราภรณ์	เรื่องย้ง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผศ.ดร.นำทิพย์	ตระกูลเมธี	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.พัชรวัลย์	ใจสมุทร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.ระพีพรรณ	เผ่าชู	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.วิภาดา	เถาธรรมพิทักษ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.สุทธิจิตต์	เชิงทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.อภิขญา	แก้วอุทัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.ปองพชร	ธาราสุข	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.เกวลิน	ต่อปัญญาชาญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร.อารยา	ประเสริฐชัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผศ.ดร.ปานทิพย์	รัตนศิลป์กัลยาณู	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผศ.ดร.วีรพันธุ์	ศิริฤทธิ์	วิทยาลัยเชียงราย
ผศ.ดร.กิตติพร	เนาวิสุวรรณ์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา
ผศ.ดร.วารากรณ์	คล้ายประยงค์	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
รศ.ดร.วัลลภ	ฤทธิม์ บัวชุม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.ศิริจันทร์	เจียรพุดิ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.อำนาจ	ชาวเน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.จรัส	อติวิทยาภรณ์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
รศ.ดร.วัน	เดชพิชัย	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
รศ.ทัศนีย์	ประธาน	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.เกีตถวา	บุญปรากฏ	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.จุฑามาศ	วิศาลสิงห์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.เธียรชัย	พันธ์คง	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.นวรรตน์	ไวชมภู	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.พล	เหลืองรังษี	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.วรลักษณ์	ลลิตศศิวิมล	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.วิทวัส	ดิษยะศริน สัตยารักษ์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.วิวัฒน์	จันทร์กิ่งทอง	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

ผศ.เจริญเนตร

แสงดวงแข

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผศ.นิตยา

ศรีพูล

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผศ.พิชญา

สุวรรณโน

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผศ.วรา

บุญพันธ์

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ดร.อริสรา

บุญรัตน์

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

		โดย เชิดพงศ์ จินดาสุวรรณ และ สิรินาฏ เพ็ชรรัตนมณี	
So-023	เรื่อง	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการโฆษณาของ วิชาชีพทนายความ ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วย มรรยาททนายความ พ.ศ. 2529	579 - 595
		โดย ปุชิตา ชูเชิดปานรังษี และ ณิชภัทร มีสุข	
So-024	เรื่อง	ผลกระทบการจำกัดสิทธิการเลือกตั้งของพระภิกษุและ สามเณร	596 - 601
		โดย จิระพงศ์ แก้วบัว	
So-029	เรื่อง	ศักยภาพด้านที่พักในการจัดการท่องเที่ยวสายมูเตลู ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส	602 - 620
		โดย ไกรสร วงศ์พริต, เกตฉวา บุญปรากฏ, ชุติมา ทศโร, เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์, เขาวนั แก้วมโน, ตรัยภูมินทร์ ตรีตรีศวรร, อริสรา บุญรัตน์, สุภาวดี ธรรมรัตน์ และ นันทิยารัตน์ สุริโย	
So-036	เรื่อง	ศักยภาพด้านผลิตภัณฑ์และการตลาดในการจัดการ ท่องเที่ยวสายมูเตลู ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส	621 - 638
		โดย เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์, เกตฉวา บุญปรากฏ, ชุติมา หวังเบญจหมัด, ยาร่อนะ ศรีอำหมัด, เขาวนั แก้วมโน, ชุติมา ทศโร, รุ่งทิพย์ ปราโมทย์พันธ์ และ นันทรัฐ สุริโย	
4 So-040	เรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตึกแถว (เตี้ยมฉู) กรณีศึกษา เมืองเก่าสงขลาและเมืองเก่าภูเก็ต	639 - 654
		โดย ธนวัฒน์ เลขาพันธ์, ฐิติวุฒิ ชัยสวัสดิ์อารี และ งาม วชิรกาญจน์	
5 So-045	เรื่อง	การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรม กรณีศึกษา อาคาร ริมถนนชลาทัศน์ ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	655 - 667
		โดย ธนวัฒน์ เลขาพันธ์ และ รอฮานา แวดอเลาะ	
b So-051	เรื่อง	อัตลักษณ์ของพื้นที่และวัฒนธรรมอาหารในชุมชนท่าข้าม สู่เส้นทางท่องเที่ยว ตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา	668 - 679
		โดย มงคล ชนินทรสงขลา	
So-057	เรื่อง	พฤติกรรมการณ์ชื่นชอบศิลปะป็นเกาหลีของนักศึกษาปริญญา ตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง	680 - 693
		โดย ธัญญารัตน์ ปัตถาวะโร, สิมารณ สิ้นสุข และ ธีระศักดิ์ เครือแสง	

